

1 Toepassingsgebied

Onderstaande criteria gelden voor de aankoop van hout of van (hout)producten die bestaan uit hout of waarin hout verwerkt zit. (bv. OSB-, MDF- en Multiplexplaten, kisten, paletten, parket, deuren, speeltoestellen, houten speelgoed, schrijfgerei, ...)

Voor de productgroepen “meubilair” en “papier” werden specifieke productfiches opgemaakt. Deze staan ter beschikking op www.gidsvoorduurzameaankopen.be en <http://www.bestuurszaken.be/productgroepen>.

2 Voorwerp van de opdracht

2.1 Opschrift van de opdracht

Aankopers die duidelijk de nadruk willen leggen op het duurzaam karakter van de opdracht kunnen onderstaande, of gelijkaardige, opschriften gebruiken:

“Aankoop van milieuvriendelijk geproduceerd hout en/of houtgerelateerde producten (verder te specificeren op basis van het hoger vermelde toepassingsgebied)”

“Bouw/aanleg van X met gebruik van hout en/of houtgerelateerde producten dat is/die zijn gerecycleerd en/of afkomstig zijn uit duurzaam beheerde bossen”

2.2 Omschrijving van het voorwerp van de opdracht in de context van het beleid van de organisatie

Het duurzaam karakter van de opdracht kan verder nog worden benadrukt door in de opdrachtoomschrijving de onderstaande, of een gelijkaardige, formulering op te nemen:

“<.....> (naam van de openbare overheid) hecht een bijzonder belang aan milieuzorg en sociale rechtvaardigheid. Deze aandacht voor duurzaamheid komt tot uiting in haar <strategisch beleid>, <missie>, <aankoopbeleid>, De aanbestedende overheid streeft dan ook naar een zo duurzaam mogelijke uitvoering van deze opdracht.”

Aanbestedende overheden die deel uitmaken van de Vlaamse overheid kunnen ook gebruik maken van de standaardparagraaf. De laatste versie staat steeds ter beschikking op:

www.bestuurszaken.be/standaardparagraaf

3 Uitsluitingscriteria

Overeenkomstig de Belgische overheidsopdrachtenreglementering heeft de aanbestedende overheid, in elke fase van de gunningsprocedure, de mogelijkheid om de inschrijver of kandidaat uit te sluiten die, bij wijze van een gerechtelijke uitspraak die in kracht van gewijsde is gegaan, strafrechtelijk veroordeeld werd voor een misdrijf dat zijn professionele integriteit aantast¹.

Het miskennen van strafrechtelijk gesanctioneerde milieu- en sociale wetgeving kan worden geacht een misdrijf te zijn dat de professionele integriteit aantast. Van zodra dit wordt vastgelegd in een in kracht van gewijsde gegaan vonnis of arrest kan dit aangewend worden als uitsluitingsgrond. Voorwaarde is wel dat de feiten van die aard zijn dat ze de professionele integriteit van de kandidaat of inschrijver in het gedrang kunnen brengen. De beoordeling of dat al dan niet het geval is, dient naar redelijkheid te gebeuren. Elementen waar u bij de beoordeling mee rekening kan houden zijn de zwaarwichtigheid van de feiten, het verband en de proportionaliteit met het voorwerp van de opdracht en de daaraan verbonden integriteit, het tijdsverloop sinds de feiten zich hebben voorgedaan, de houding en acties van de onderneming sinds de feiten en een eventuele vervanging van het kaderpersoneel.

¹ Art. 61, §2, 3° KB Plaatsing.

Entiteiten van de Vlaamse overheid moeten de non-discriminatieclausule opnemen in hun opdrachtdocumenten. In deze clausule, die een hoofdzakelijk sensibiliserend opzet heeft, wordt uitdrukkelijk vermeld dat de strafrechtelijke veroordeling wegens een arbeidsrechtelijk misdrijf of een sociaal- of milieumisdrijf de uitsluiting tot gevolg kan hebben.

De non-discriminatieclausule is (inclusief een begeleidende ondersteuningsnota) ter beschikking op deze webpagina: <http://www.bestuurszaken.be/non-discriminatieclausule>. Het eerste deel van de clausule kan best opgenomen worden bij de bepalingen i.v.m. de uitsluitingscriteria (zie punt 2 van het document houdende de clausule).

Ook aanbestedende overheden andere dan de entiteiten van de Vlaamse overheid kunnen de clausule –mits kleine aanpassing- opnemen in hun opdrachtdocumenten.

4 Marktinformatie voor milieucriteria en behoefte-analyse

4.1 Algemeen

Wie op de Europese markt duurzaam hout of duurzame houtproducten wil aankopen kan daarvoor op zoek te gaan naar producten met ofwel een FSC, ofwel een PEFC label. Hoewel de certificeringsvereisten van het FSC en het PEFC label niet volledig gelijklopend zijn, aanvaardt de Vlaamse overheid dat zowel hout met een FSC label als hout met een PEFC label hout is dat afkomstig is uit verantwoord beheerde bossen².

Ook hout dat geen FSC of PEFC label draagt kan worden geacht afkomstig te zijn uit duurzaam beheerde bossen. In dat geval moet dat wel op afdoende wijze worden bewezen. Dat kan d.m.v. een ander duurzaamheidslabel, een stavingsdossier of een combinatie van beiden. In dat geval zal het criteriadocument equivalent bewijs (zie bijlage) gehanteerd worden om na te gaan of dit bewijs als equivalent kan worden aanvaard.

4.2 Chain of Custody (CoC)-ketencertificering

Om te garanderen dat gecertificeerd hout of een gecertificeerd houtproduct wel degelijk afkomstig is uit verantwoord beheerde bossen, controleren duurzaamheidslabels als FSC en PEFC de gehele keten van bos tot eindproduct. Deze controle wordt aangeduid met de Chain of Custody, en gecontroleerde bedrijven krijgen een zogenaamd 'Chain of Custody certificaat'.

Wanneer een bedrijf FSC resp. PEFC hout of afgeleide materialen wil kopen, al dan niet verwerken/bewerken en wil doorverkopen met behoud van de FSC resp. PEFC claim, dan zal dat bedrijf zelf ook FSC- resp. PEFC gecertificeerd moeten zijn. Wanneer een bedrijf in de keten geen COC certificaat heeft, kan dit bedrijf de FSC of PEFC claim niet meer hard maken, en komt deze dus formeel te vervallen.

Bedrijven die FSC resp. PEFC producten willen commercialiseren, moeten dus met andere woorden over een FSC resp. PEFC Chain of Custody (CoC)-certificaat beschikken. Deze certificering van elke schakel in de handelsketen zorgt er voor dat de traceerbaarheid van FSC resp. PEFC producten gecontroleerd en gegarandeerd wordt.

Bij verkoop van gecertificeerd hout of gecertificeerde houtproducten dient het CoC-nummer van het (verkopend) bedrijf dat de factuur opmaakt op deze factuur vermeld te worden (zie ook verder in deze productfiche, onder 6.2 Factuur), tezamen met een duidelijke omschrijving van het FSC³ resp. PEFC⁴-product en de hoeveelheden, opdat de klant de garantie krijgt dat de FSC resp. PEFC -claim onderbouwd is. Merk op dat het mogelijk is dat een factuur meerdere producten bevat, die niet noodzakelijk allen gecertificeerd materiaal betreffen, maar dat het duidelijk moet zijn welke producten gecertificeerd materiaal betreffen (en welke niet).

² Voor meer info en een actuele stand van zaken aangaande het beleid van de Vlaamse overheid inzake duurzaam hout zie: <http://www.natuurenbos.be> en geef als zoekterm in 'duurzaam hout'

³ Wat FSC betreft, moet er duidelijk vermeld staan welke producten een FSC claim dragen (FSC 100%, FSC Mix, FSC recycled, mogelijk met extra % vermelding!)

⁴ Wat PEFC betreft, moet er één lijn per product op de factuur vermeld staan met het percentage van het gecertificeerde PEFC materiaal per product.

4.3 Kenmerken afgewerkte gecertificeerde producten

Afgewerkte producten, zoals bijvoorbeeld tuinstoelen, dragen doorgaans een zichtbaar fysiek FSC/PEFC logo, ofwel als label (los/vast) ofwel bijvoorbeeld afgebeeld op de verpakking. Hierdoor zijn ze uiteraard gemakkelijk herkenbaar voor de eindconsument. Een overheid die bijvoorbeeld speelgoed aankoopt dat vervaardigd is uit gecertificeerd duurzaam geproduceerd hout doet er goed aan bij de levering te controleren of het product of de verpakking van het product één van de volgende labels draagt.

Het FSC 100% label geeft aan dat een product volledig vervaardigd is uit een FSC hout of vezels uit een FSC gecertificeerd bos.

Het FSC Mix label geeft aan dat een product een minimum percentage FSC grondstoffen heeft, aangevuld met gerecycleerd of gecontroleerd materiaal. Een FSC Mixed Sources label treft men vaak aan op papierproducten en samengestelde houtproducten (vb. plaatmaterialen of meubelen).

Het FSC Recycled label geeft aan dat een product gemaakt is uit 100% gerecycleerd materiaal, waarbij minstens 85% postconsumer gerecycleerd. Wordt voornamelijk gebruikt voor papierproducten, maar kan ook voorkomen bij houtproducten (vb. bepaalde plaatmateriaal of producten gemaakt uit gerecycleerd hout).

Het PEFC-gecertificeerd label geeft aan dat het product voor minimum 70% bestaat uit hout dat afkomstig is uit PEFC-gecertificeerde bossen of uit gerecycleerde materialen, aangevuld met gecontroleerd materiaal. Het percentage aan gerecycleerd materiaal is in geen geval hoger dan 85%.

Het PEFC-gerecycleerd label geeft aan dat de grondstof van het product uit minimum 70% PEFC gecertificeerd en gerecycleerd materiaal bestaat, aangevuld met gecontroleerd materiaal.

Wat FSC betreft kunnen de licentiecodes geverifieerd worden via <http://info.fsc.org/>. Voor de PEFC licentiecodes kan u terecht op <http://www.pefc.org/find-certified/certified-certificates>.

De Vlaamse overheid benadrukt dat ze in deze productfiche geen onderscheid maakt in duurzaamheid tussen bovenstaande labels. Indien het aangekochte product één van deze labels draagt, wordt het geacht te zijn vervaardigd uit hout dat afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen.

4.4 Half afgewerkte of niet afgewerkte producten

Indien gelabelde producten aangekocht worden in een detailhandel (bv. doe-het-zelf keten), moeten deze herkenbaar zijn door een duidelijk en correct aangebracht label op het product in kwestie. Voor FSC en PEFC hebben detailhandels die individueel gelabelde producten verkopen, niet noodzakelijk een FSC en PEFC CoC-certificaat nodig. Deze detailhandels mogen enkel (mits controle) promotie maken voor hun gelabeld assortiment, maar ze mogen deze producten op geen enkele manier verder verwerken of transformeren. Deze niet-gecertificeerde detailhandels kunnen bijgevolg geen (bijkomende) garantie geven op hun factuur aan de klant.

Half afgewerkte producten (zoals bijvoorbeeld terrasplanken, ...) of niet-afgewerkte producten (zoals constructiehout, raamhout, plaatmaterialen, ...) zijn in de praktijk en vakhandel vaak niet voorzien van een fysiek aangebracht FSC/PEFC label. Een fysiek label zou hier immers vaak een korte levensduur beschoren zijn, daar het zou sneuvelen zodra het product geïnstalleerd of verwerkt wordt.

De garantie dat het om gecertificeerde houtproducten gaat, wordt hier gegeven door de informatie op de factuur van de verkoper. Deze verkoper moet allereerst beschikken over een FSC resp. PEFC CoC-certificaat. Voor het overige moet de factuur aan twee essentiële voorwaarden voldoen:

- de bedrijfseigen FSC (bv. SQS-COC-004321) resp. PEFC (bv. CTIB-TCHN 5555) certificaatcode moet op de factuur vermeld staan
- de producten met een FSC⁵ resp. PEFC⁶ claim moeten duidelijk omschreven staan en het moet steeds duidelijk zijn welke producten deze claim dragen.

De correctheid en waarachtigheid van deze certificaatcodes voor FSC en PEFC producten kunnen worden nagegaan via de websites van deze organisaties. Indien de code niet blijkt overeen te stemmen of indien er zich een ander probleem voordoet, verdient het de voorkeur rechtstreeks contact op te nemen met de betrokken organisatie. Contactgegevens vindt u onderaan het deel "Marktinformatie".

4.5 Uitzonderingsgeval

Voor een aantal specifieke toepassingen (bv. in het kader van de renovatie van een historisch gebouw) is/zijn er op de markt mogelijk geen of onvoldoende duurzaam hout of houtproducten beschikbaar. In dat geval is men dus genooddakt om niet-duurzaam hout of houtproducten aan te kopen. Het aangekochte niet-

⁵ Wat FSC betreft, moet er een correcte FSC claim bijstaan (FSC 100%, FSC Mix, FSC recycled, mogelijk met extra % vermelding)

⁶ Voor PEFC moet ook het percentage gecertificeerd materiaal per gecertificeerd product vermeld staan.

duurzaam hout of de houtproducten in deze uitzonderingssituatie dient/dienen evenwel van legale oorsprong te zijn, ingevolge verordening Nr.995/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen (zie hieronder titel 4.8 “legaal hout”).

Dikwijls is de voorradigheid van een specifiek type hout of houtproduct moeilijk in te schatten. De aanbestedende overheid doet er dan ook goed aan om deze beschikbaarheid vooraf na te gaan d.m.v. het voeren van een grondig marktonderzoek of marktbevraging. U kan hierbij ook altijd rechtstreeks contact opnemen met de labels zelf (contactgegevens zie 4.7).

Lokale besturen kunnen terecht bij het Steunpunt duurzame overheidsopdrachten van de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG), op het telefoonnummer 02 2115608 of 02 2115566 ⁷.

Indien de door u gecontacteerde instantie meldt dat er voor de beoogde toepassing geen duurzaam hout beschikbaar is, kan u de in deze fiche opgenomen criteriaset niet toepassen op het desbetreffende hout of houtproduct. Het toch toepassen van de criteria zal immers tot gevolg hebben dat ondernemingen niet kunnen inschrijven, dat de offertes niet conform de bestekbepalingen zijn of dat de uitvoering van de opdracht niet conform de bepalingen van het bestek gebeurt.

Rekening houdende met de doelstelling van 100% duurzame overheidsopdrachten tegen 2020 die is vastgelegd in het eerste actieplan duurzame overheidsopdrachten 2009-2011 moet de toepassing van deze uitzonderingssituatie zich tot het absoluut noodzakelijke minimum beperken. Enkel als er een grondig marktonderzoek is gebeurd en er een afdoende motivering voorhanden is, is het toelaatbaar dat er geen gerecycleerd hout of hout uit duurzaam beheerde bossen wordt aangekocht voor een bepaalde toepassing. Het actieplan duurzame overheidsopdrachten 2009-2011 werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Indien u toch tot de conclusie komt dat er voor uw bedoelde toepassing geen hout uit duurzaam beheerde bossen op de markt voorradig is, kan een mogelijk oplossing erin bestaan om op zoek te gaan naar een **andere houtsoort met gelijkaardige kenmerken** of de technische eisen m.b.t. het hout **functioneel of prestatiegericht te omschrijven**.

Aanbestedende overheden en architecten zijn gewend om in hun bestekken specifieke houtsoorten voor te schrijven. Zoals gesteld is het mogelijk dat deze houtsoorten niet op elk moment even goed (prijstechnisch) leverbaar zijn uit duurzaam beheerde bossen. Het is bovendien mogelijk dat er door een toenemende vraag naar aantoonbaar duurzaam geproduceerd hout op de markt een tekort ontstaat voor bepaalde veel toegepaste houtsoorten. Door prestatie-eisen (fysisch mechanische eigenschappen, toepassing, verwerkbaarheid, duurzaamheidsklasse en uiterlijk) voor te schrijven in plaats van specifieke houtsoorten, ontstaat meer flexibiliteit. Als een bepaalde houtsoort niet kan worden geleverd uit duurzaam beheerde bossen, heeft de leverancier de mogelijkheid alternatieve houtsoorten te leveren die wel voldoen aan de bestekseis. Afhankelijk van de toepassing en de wettelijke voorschriften (bv. op het vlak van erfgoed) kunnen verschillende houtsoorten gecombineerd worden. Hierdoor wordt u als aanbestedende overheid ook minder afhankelijk van één bepaalde houtsoort.

Een mogelijke piste is dus het opnemen van de relevante prestatie-eisen (fysisch mechanische eigenschappen, duurzaamheidsklasse, toepassing, verwerkbaarheid, uiterlijk) in het bestek in plaats van specifieke houtsoorten. Dikwijls is dergelijke eis wel verenigbaar met de duurzaamheidscriteria uit deze productfiche omdat andere houtsoorten die aan de prestatie-eisen voldoen wel leverbaar zijn uit duurzaam beheerde bossen.

Op www.houtdatabase.nl kunt u per toepassing zoeken naar houtsoorten en of ze leverbaar zijn uit duurzaam beheerde bossen.

4.6 Online informatie

Voor meer informatie over duurzaam geëxploiteerd hout kunt u onder andere terecht op volgende websites:

Actuele info inzake de aanvaarding van labels voor duurzaam geëxploiteerd hout door de Vlaamse overheid is terug te vinden op de website van het Agentschap voor Natuur en Bos:

http://www.natuurenbos.be/nl-BE/Natuurbeleid/Hout/Gebruik_duurzaamhout.aspx

⁷ http://www.vvsg.be/Werking_Organisatie/Overheidsopdrachten/Pages/Steunpunt.aspx

FSC: www.fsc.be / www.fsc.org / http://www.labelinfo.be/label/lange_fiche/27/

PEFC: www.pefc.be / www.pefc.org / http://www.labelinfo.be/label/lange_fiche/2/

Op volgende websites kunt u terecht voor een gerichte opzoeking in het gecertificeerde aanbod op de Belgische markt (per producttype, per bedrijfstype,...):

www.ikzoekfsc.be

www.ikzoekpefc.be

4.7 Contactgegevens certificeringsorganisaties

FSC België:

FSC België (Fair Timber vzw)

Sint-Michielslaan 47 – 1040 Brussel

Tel: 0032 2 40000 40

E-mail: info@fsc.be

www.fsc.be

PEFC België:

Vzw PEFC Belgium

Centrumgalerij, blok 2, bus 289

1000 Brussel

Tel: 0032 (0)2 223 44 21

Fax: 0032 (0)2 223 42 75

E-mail: info@pefc.be

www.pefc.be

4.8 Legaal hout

Verordening Nr. 995/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 20 oktober 2010 tot vaststelling van de verplichtingen van marktdeelnemers die hout en houtproducten op de markt brengen regelt het plaatsen van hout en houten producten op de Europese markt om te garanderen dat er geen illegaal hout wordt verhandeld binnen de EU. Deze wetgeving trad in werking op 3 maart 2013. Het hout of de houtproducten dienen bijgevolg minimaal van legale afkomst te zijn, ook ingeval er geen duurzaam hout of duurzame houtproducten beschikbaar is/zijn⁸.

5 Technische specificaties

De technische specificatie kan in het bestek als volgt benoemd worden:

“hout, afkomstig van duurzaam beheerde bossen of gerecycleerde inhoud.”

Als technische specificaties kunnen onderstaande criteria in de opdrachtdocumenten worden opgenomen:

Ten minste 70% van het ruwe materiaal van het houtproduct moet ofwel:

- 1. Afkomstig zijn van duurzaam beheerde bronnen, conform de principes gedefinieerd door FOREST EUROPE (MCPFE):**
 - a) Behoud en gepaste verbetering van de bosbestanden en hun bijdrage tot de mondiale koolstofcyclus;*

⁸ Meer informatie hierover vindt u hier: http://ec.europa.eu/environment/forests/timber_regulation.htm.

- b) *Behoud van de gezondheid en vitaliteit van het ecosysteem van het bos;*
- c) *Behoud, bescherming en geschikte verbetering van de biologische diversiteit in bosesystemen;*
- d) *Behoud en geschikte verbetering van beschermingsfuncties in bosbeheer (in het bijzonder voor bodem en water);*
- e) *Behoud en geschikte verbetering van de productiefuncties van het bos (hout en niet-hout).*

VERIFICATIE:

De opdrachtnemer toont het voldoen aan deze technische specificatie bij of na de levering van de goederen aan door middel van:

- a) *Ofwel een factuur met een geldig FSC of PEFC CoC nummer, gelinkt aan het product in kwestie, met specificering van het percentage gecertificeerd materiaal⁹. Meer specifieke factuurvereisten vindt u onder punt X/art. X van dit bestek¹⁰.*
- b) *Ofwel elk ander equivalent bewijsmiddel.*

Als de inschrijver in zijn offerte hout voorstelt dat niet FSC of PEFC gecertificeerd is, maar op een alternatieve wijze aantoont dat het desbetreffende hout aan bovenstaande eisen voldoet, dan zal het "criteriumdocument equivalent bewijs" (zie bijlage) worden gehanteerd om na te gaan of dit bewijs als equivalent kan worden aanvaard.

OF

2. Afgeleid zijn van post of pre-consumer gerecycleerd materiaal

VERIFICATIE:

De opdrachtnemer moet bij de levering van de goederen in staat zijn om geloofwaardige documentatie voor te leggen, dewelke het percentage gerecycleerd materiaal specificeert. Een factuur die een geldig FSC of PEFC CoC nummer linkt aan het product in kwestie, met een verklaring van het percentage aan gerecycleerde materiaal zal geaccepteerd worden als bewijs, net als elk ander gepast bewijs. Meer specifieke factuurvereisten vindt u onder punt X/art. X van dit bestek¹¹

OF

3. Een combinatie van materiaal afkomstig van duurzaam beheerde bronnen en gerecycleerd materiaal zijn.

De bovenstaande verificatiemethoden gelden ook voor deze mogelijkheid.

Het resterende percentage (max. 30%) moet van legale oorsprong zijn.

Het "criteriumdocument equivalent bewijs" dient als bijlage bij het bestek worden gevoegd en vindt u tevens onderaan deze productfiche.

Het is mogelijk dat u het bovenstaand criterium niet wenst op te leggen voor sommige houtproducten uit de meetstaat. Mogelijks wenst u ook dat sommige producten wel afkomstig zijn uit duurzaam beheerde bossen, maar niet gerecycleerd zijn (of omgekeerd). Een goede werkwijze is daarom het opnemen van het criterium in de algemene delen van het bestek en vervolgens in de meetstaat aan te geven op welke houtproducten het criterium van toepassing is en op welke niet. U kan het criterium daarbij opsplitsen in 2 (of 3) delen. Zo kan u per product in de meetstaat differentiëren en voor een bepaald product bijvoorbeeld opleggen dat het afkomstig moet zijn uit duurzaam beheerde bossen, zonder dat het gerecycleerd mag zijn.

⁹ Voor PEFC betreft dit het percentage gecertificeerd materiaal in elk gecertificeerd product. Voor FSC dient een correcte FSC-claim vermeld te worden (FSC 100%, FSC Mix, FSC recycled, mogelijk met extra %).

¹⁰ Hier dient verwezen te worden naar de factuurvereisten uit punt 6.2 van deze fiche die in het bestek opgenomen zijn

¹¹ Hier dient verwezen te worden naar de factuurvereisten uit punt 6.2 van deze fiche die in het bestek opgenomen zijn

6 Administratieve bepalingen

6.1 Voorafgaande keuring

Voor sommige opdrachten kan het gebruik van duurzaam hout specifieke problemen met zich meebrengen. Bij het oprichten van een constructie uit hout uit duurzaam beheerde bossen wordt meestal pas bij de oplevering gecontroleerd of het verwerkte hout effectief ook duurzaam is. Het risico bestaat dat bij de oplevering blijkt dat het gebruikte hout niet conform is met het duurzame hout waarvan melding werd gemaakt in de offerte. Het bevel tot afbraak van de werken acht het merendeel van de besturen niet wenselijk, gezien de administratieve last en de grote vertraging die wordt opgelopen. . Bovendien is de eventuele afbraak ook vanuit duurzaamheidsoogpunt niet verantwoord. Daarnaast zal een eventuele afbraak ook nog voor een bijkomende belasting van de omgeving zorgen (geluidshinder, transport, afval, stof, ...).

Om dergelijk scenario te voorkomen kan de aanbestedende overheid overeenkomstig art. 42 van het KB Uitvoering in tussentijdse keuringsmomenten voorzien indien dat opportuun is in het licht van het voorwerp van de opdracht (voornamelijk in geval bouw- en aanpassingswerken). Op die manier kan de aanbestedende overheid vóór de aanvang van de werken of vóór het verwerken van het hout of de houtproducten controleren of het geleverde hout ook effectief duurzaam is.

De nodige modaliteiten die bij het voorzien in keuringen kunnen en moeten in acht worden genomen, zijn terug te vinden in art. 42 van het KB Uitvoering.

In de administratieve bepalingen van het bestek kan bij wijze van voorbeeld volgende bepaling worden opgenomen:

“Het te verwerken hout zal voorafgaandelijke aan de werken worden gecontroleerd op zijn conformiteit met de in de opdracht gestelde voorwaarden. De uitvoering van de opdracht of de verwerking of installatie van het hout of de houtproducten kan slechts aangevat worden nadat het hout werd goedgekeurd.

Hout dat niet de geëiste kwaliteiten bezit, zal worden afgekeurd. Op bevel van de aanbestedende overheid moet het afgekeurde hout onmiddellijk worden vervangen en worden verwijderd.”

6.2 Factuur

Indien de opdrachtnemer in zijn offerte heeft aangegeven om hout of houtproducten met een FSC of PEFC label te leveren, moet hij voor dit hout een correcte factuur (zie voorbeelden in bijlage II) kunnen voorleggen als bewijsmiddel. Enkel een factuur afkomstig van een gecertificeerd bedrijf, met duidelijke vermelding van de bedrijfseigen certificaatcode van dit bedrijf én een duidelijke melding bij de producten die als gecertificeerd geleverd worden, geeft een voldoende garantie dat het hout afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen. Indien de opdrachtnemer nalaat om facturen voor te leggen conform de vereisten van het bestek, dan kan u hier sanctionerend tegen optreden. Om het belang van het voorleggen van correcte facturen te benadrukken, kan u hier een bijzondere straf aan koppelen (zie verder 6.3).

Wanneer uw **opdrachtnemer zelf beschikt over een CoC-certificaat** en op zijn factuur vermeldt dat het geleverde hout gecertificeerd is, hebt u een garantie dat het geleverde hout ook effectief afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen. De traceerbaarheid van de gecertificeerde producten doorheen de handelsketen is op deze manier voor u als opdrachtgever gewaarborgd. Aangezien gecertificeerde bedrijven een gescheiden boekhouding van duurzaam en niet-duurzaam hout moeten voeren en regelmatig worden gecontroleerd door een onafhankelijke instantie, is er in principe geen risico op misbruiken. Omwille van juridische redenen kan u in het bestek (bv. d.m.v. een selectie criterium) echter niet vereisen dat de inschrijvers moeten beschikken over een FSC of PEFC CoC-certificaat. Dergelijke eis is onder meer niet verenigbaar met de beginselen van de gelijkheid der inschrijvers, de vrije mededinging en de transparantie.

Wanneer uw **opdrachtnemer zelf niet beschikt over een CoC-certificaat**, bestaat er wel een risico op misbruiken. Zo is het in theorie mogelijk dat de opdrachtnemer een aankoopfactuur van een partij FSC of PEFC gelabeld hout meerdere malen gebruikt t.a.v. zijn klant om aan te tonen dat de leveringen van hout afkomstig zijn uit duurzaam beheerde bossen, hoewel dit in de praktijk niet het geval is.

Om dit risico op misbruik zoveel mogelijk in te perken, dient u een clause op te nemen die vereisten stelt aan de facturen die de opdrachtnemer aan u voorlegt. Zo bepaalt u dat de aankoopfactuur van het hout uit duurzaam beheerde bossen moet worden voorgelegd en dat er in detail moet gepreciseerd worden welke producten en welke hoeveelheden gecertificeerd zijn.

Rekening houdende met al de bovenstaande elementen, dient onderstaande clause in het bestek te worden opgenomen wat betreft de vereisten van de factuur. Deze bepalingen zijn toepasbaar in alle gunningsprocedures.

“Bij de levering van gecertificeerd hout of gecertificeerde houtproducten (FSC, PEFC), dient op de factuur het CoC-nummer vermeld te worden van het bedrijf dat de laatste schakel van de gecontroleerde CoC-keten vormt.

Indien de opdrachtnemer niet zelf over een CoC-certificaat beschikt, moet de factuur van de opdrachtnemer t.a.v. de aanbestedende overheid als bijlage de aankoopfactuur of aankoopfacturen bevatten als bewijs dat de opdrachtnemer het CoC-gecertificeerd hout bij een CoC-gecertificeerd bedrijf heeft aangekocht. Deze aankoopfacturen moeten duidelijk de CoC-code van het verkopende bedrijf vermelden en moeten duidelijk aangeven welk hout en welke houtproducten gecertificeerd zijn. Commercieel gevoelige gegevens zoals eenheidsprijzen mogen desgevallend onleesbaar worden gemaakt op voorwaarde dat de hoeveelheden duidelijk zichtbaar blijven.

De factuur van de opdrachtnemer t.a.v. de aanbestedende overheid dient een duidelijke omschrijving te bevatten van de producten die FSC of PEFC gecertificeerd zijn en van de geleverde hoeveelheden. Indien de factuur betrekking heeft op meerdere producten waarvan niet allen gecertificeerd materiaal betreffen, moet duidelijk te onderscheiden zijn welke producten gecertificeerd materiaal betreffen en welke niet.

Indien de opdrachtnemer zelf over een CoC-certificaat beschikt, volstaat het dat de factuur is opgesteld overeenkomstig de vereisten die het betrokken label voorschrijft”

6.3 Straffen

De eis om enkel hout of houtproducten te leveren of installeren die gerecycleerd zijn of afkomstig zijn uit duurzaam beheerde bossen is dermate belangrijk dat het voorzien van een adequaat bestraffingsmechanisme aangewezen is. Indien de opdrachtnemer er in strijd met de opdrachtdocumenten niet in slaagt om te bewijzen dat het geleverde of geïnstalleerde hout gerecycleerd is of afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen, dan moet deze op een proportionele wijze worden bestraft. Door niet-conform hout te leveren kan immers een aanzienlijk financieel voordeel worden gerealiseerd. Een adequate en proportionele straf is dus van belang om het leveren van niet-conform hout te ontmoedigen.

Een passende straf kan bijvoorbeeld bestaan uit 15% van de waarde van het hout dat geleverd of geïnstalleerd wordt en waarvan de opdrachtnemer niet conform het bestek aantoont dat het gerecycleerd is, of afkomstig is uit duurzaam beheerde bossen.

Stel bijvoorbeeld dat de opdrachtnemer een factuur van 25.000 euro indient, waarvan 15.000 euro de levering van hout vertegenwoordigd (de overige 10.000 euro betreffen andere bouwmaterialen). De opdrachtnemer toont niet conform de bestekbepalingen (zie 6.2 Factuur) aan dat het gaat om hout uit duurzaam beheerde bossen. Hij kan de claim dat het gaat om hout uit duurzaam beheerde bossen dus niet hard maken. Om hem adequaat te straffen kan een straf van 15% op de waarde van het hout (15.000 euro) worden toegepast. De straf bedraagt dus 2.250 euro.

Om dergelijke bestraffingsmethodiek op te leggen, kan volgende clause in het bestek worden opgenomen:

“Een straf van 15% op de waarde van het geleverde of geïnstalleerde hout of houtproducten wordt toegepast indien de opdrachtnemer niet overeenkomstig de bepalingen van het bestek (zie ‘factuur’) aantoont dat het hout betreft dat voldoet aan de vereisten van de overeenkomst.

De straf wordt toegepast per factuur en wordt begroot op 15% van de op de betreffende factuur aangerekende waarde van het niet conforme hout”

Indien u zelf een systeem van bijzondere straffen in uw bestek opneemt (bv. een service level agreement), is het aangewezen om hierin een soortgelijk bestraffingsmechanisme op te nemen voor het te leveren of te installeren hout.

Het opleggen van straffen kan eventueel nog gecombineerd worden met een korting wegens minderwaarde (zie art. 72 KB Uitvoering).

7 Uitvoeringsvoorwaarden

7.1 Milieuaspecten

Verpakking

Indien voorwerpen aangekocht worden waarbij de verpakking een substantieel deel uitmaakt van de totale massa van het product (bijvoorbeeld bij de aankoop van houten speelgoed) kan van de opdrachtnemer geëist worden dat de verpakking zo beperkt mogelijk wordt gehouden en dat ze bestaat uit milieuvriendelijke materialen.

Eventueel kunnen volgende eisen worden opgenomen:

“Voor de verpakking van het hout gelden volgende vereisten:

- *De hoeveelheid verpakking wordt zoveel mogelijk beperkt*
- *Verpakkingen zijn ofwel herbruikbaar, of bestaan (gedeeltelijk of volledig indien papier en karton) uit gerecycleerd materiaal en/of materialen afkomstig uit hernieuwbare bronnen*
- *Alle verpakkingsmaterialen zijn eenvoudig met de hand te scheiden in recycleerbare delen van één materiaal (bijv. karton, papier, kunststof, textiel)”*

7.2 Sociale aspecten

Ook op het vlak van sociale rechtvaardigheid kan de aanbestedende overheid duurzaamheidsoverwegingen integreren in opdrachten voor de aankoop van hout of houtproducten. Hiertoe kan volgende clausule opgenomen worden in de uitvoeringsvoorwaarden:

Alle hout en houtproducten die niet bestaan uit gerecycleerde materialen zijn afkomstig uit duurzaam beheerde bossen waar het bosbeheer ten volle rekening houdt met:

- a) Identificatie, documentatie en respect voor legale, gebruiks- en traditionele dienstverbanden en eigendomsrechten gerelateerd tot het bos;*
- b) Mechanismen voor het oplossen van klachten en disputen, inclusief deze gerelateerd aan eigendom- en gebruiksrechten, aan bosbeheerpraktijken en aan arbeidsvoorwaarden en*
- c) Naleving van de basisarbeidswetgeving en zorg voor gezondheid en veiligheid van het personeel dat in het bos tewerkgesteld is.”*

VERIFICATIE:

De opdrachtnemer dient bij of na de levering te bewijzen dat het hout en de houtproducten voldoen aan bovenstaande voorwaarden.

De opdrachtnemer kan dit doen door:

- a) een factuur over te leggen die voldoet aan de vereisten van (punt X/art. X van dit bestek¹²)*
- b) elk ander equivalent bewijsmiddel.*

In de uitvoeringsvoorwaarden moet u tevens het tweede deel van de non-discriminatieclausule opnemen (zie punt 3 van het document houdende de clausule). Hoewel er vooral een sensibiliserende werking wordt beoogd, stelt het tweede deel van de clausule u in staat om sanctionerend op te treden als de opdrachtnemer tijdens de uitvoering van de opdracht discrimineert of zich onvoldoende inspant om discriminatie op de

¹² Hier dient verwezen te worden naar de factuurvereisten uit punt 6.2 van deze fiche die in het bestek opgenomen zijn

werkvloer uit te sluiten. De laatste versie van de non-discriminatieclausule staat steeds ter beschikking op <http://www.bestuurszaken.be/non-discriminatieclausule>.

BIJLAGE I: Criteriadocument beoordeling equivalent bewijs

Criteria voor duurzaam bosbeheer

1. Inhoud (basis: Vlaamse criteria duurzaam bosbeheer (besluit VR: 27/06/2003) geïnternationaliseerd)

1.1. Criteria voor het juridisch kader en relevante overeenkomsten. Principe 1: De bosbeheerder moet bij het beheer van zijn bos alle internationale bindende overeenkomsten, alle nationale en lokale wetten die van toepassing zijn, respecteren.

- 1.1.1. De bosbeheerder leeft het wettelijke kader na dat betrekking heeft op bos en bosbouw in de brede zin en houdt zich aan de hieruit voortvloeiende verplichtingen.
- 1.1.2. Eigendomsrechten en eventuele zakelijke en persoonlijke rechten op het bos zijn aantoonbaar vastgesteld.
- 1.1.3. De bosbeheerder houdt zich aan alle rechten en plichten die volgen uit alle overeenkomsten, contracten en regelingen die van toepassing zijn op het bosbedrijf en het bosbeheer.
- 1.1.4. De bosbeheerder beschermt zijn bezit waar mogelijk tegen illegale kap, niet toegestane verblijfsactiviteiten en andere ongewenste vormen van bosgebruik.
- 1.1.5. De bosbeheerder verklaart dat hij de richtlijnen van deze criteria voor duurzaam bosbeheer zal naleven gedurende een periode, gekoppeld aan het beheerplan en dat hij ook op de lange termijn ernaar streeft zijn bosbezit volgens deze criteria te blijven beheren.

1.2. Criteria voor het waarborgen van productie- en economische functies. Principe 3¹³: Het beheer van bossen moet het efficiënte gebruik van de verschillende bosproducten en –diensten stimuleren, teneinde de economische levensvatbaarheid van het bosbezit en een breed scala aan ecologische en maatschappelijke functies te waarborgen.

- 1.2.1. De bosbeheerder behandelt zijn bos als een hernieuwbare hulpbron, waarbij hij streeft naar een veelzijdige functievervulling.
- 1.2.2. De bosbeheerder streeft met zijn bosbedrijf naar economische levensvatbaarheid zonder afbreuk te doen aan het behoud van de ecologische of sociale functievervulling door het bos.
- 1.2.3. De bosbeheerder beoogt met zijn bosbeheer een bos dat een gevarieerde structuur bezit, zowel naar soorten als naar leeftijdsverdeling, dat een ongelijkjarige opbouw kent en dat gemengd is samengesteld als borg voor het behoud van de standplaatsproductiviteit.
- 1.2.4. De bosbeheerder regelt het gebruik en de voortbrengst van niet-houtige bosproducten zonder afbreuk te doen aan het behoud van de ecologische of sociale functievervulling door het bos.

1.3. Criteria voor het behoud en de bescherming van het milieu. Principe 4: Bosbeheer zal de ecologische functies van het bos in stand houden door het bewaren of verbeteren van de biologische diversiteit, het natuurlijk milieu, de unieke en kwetsbare ecosystemen en landschappen en door de instandhouding van habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten.

- 1.3.1. Bosbeheer en bosgebruik blijven binnen de grenzen van de ecologische draagkracht van het bosbezit.
- 1.3.2. Ingrijpende veranderingen in bosbeheer en bosgebruik worden vooraf getoetst aan een evaluatie van de te verwachten effecten op natuur en landschap. De evaluatie wordt afgestemd op de schaal en intensiteit van de ingreep en op de natuur- en landschapswaarde van het bos. Conversie van bos naar plantage vindt niet plaats, tenzij het gaat om een zeer gelimiteerde proportie van de bosbeheereenheid ; en ii) deze niet plaatsvindt in bossen met

¹³ Merk op dat er wat betreft de “principes” van principe 1 meteen naar principe 3 wordt gesprongen. Dit omwille van het feit dat principe 2 inzake duurzaam bosbeheer betrekking heeft op waarborgen van sociale en culturele aard. Dergelijke waarborgen kunnen, omwille van juridische redenen, niet opgenomen worden in de technische specificaties. Wat deze productfiche betreft werd de inhoud van principe 2 dan ook verplaatst naar de uitvoeringsvoorwaarden .

hoge beschermingswaarde ; en iii) deze duidelijke, substantiële, additionele en gewaarborgde voordelen op lange termijn oplevert voor de bescherming van de gehele bosbeheereenheid.

- 1.3.3. De bosbeheerder ziet erop toe dat bij het beheer bos-vreemde stoffen en producten zo veel mogelijk uit het bos worden geweerd.
- 1.3.4. De bosbeheerder moet, voor zover hij daartoe de mogelijkheden heeft, met zijn bosbedrijfsvoering bijdragen tot het integraal waterbeheer.

1.4. Criteria voor het behoud en de bevordering van de biologische diversiteit. Principe 5: De bosbeheerder houdt bij het beheer van zijn bosbezit rekening met de biologische diversiteit door zorg voor het behoud, de ontwikkeling of het herstel van de ecologische functie van zijn bos.

- 1.4.1. In het bosbeheer en bosgebruik worden maatregelen genomen ter instandhouding van habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten met het oog op de multifunctionaliteit.
- 1.4.2. Bij het beheer van bos wordt gestreefd naar een bepaald aandeel inheemse boomsoorten en het bevorderen van een rijke en gevarieerde bosstructuur van toepassing op het niveau van het beheerplan. Het gebruik van exotische soorten zal zorgvuldig gecontroleerd worden en actief bemonitord om negatieve effecten te voorkomen.
- 1.4.3. In het bosbeheer en bosgebruik worden maatregelen genomen om de ecologische processen binnen het bos te beschermen, te versterken of te herstellen.
- 1.4.4. Representatieve voorbeelden van natuurlijke inheemse bosgemeenschappen, waardevolle bostypen en goed ontwikkelde bosccosystemen worden beschermd en beheerd overeenkomstig hun specifieke waarde. Voor bossen met een hoge beschermingswaarde is het voorzorgprincipe van toepassing. In overeenstemming met de schaal van de bosbeheereenheid, worden ten behoeve van deze bossen met een hoge beschermingswaarde delen van de bosbeheereenheid aangewezen, waar geen houtkap, overige exploitatie en minimale verstoring door andere activiteiten plaatsvinden.
- 1.4.5. Plantagebos wordt duurzaam beheerd en draagt zoveel mogelijk bij aan het behoud, herstel en verminderde druk op natuurlijk bos in het landschap. Een in de specifieke standaard aangegeven proportie van een plantagebos wordt beheerd overeenkomstig het criterium 4.4, daarnaast voldoet het plantagebos eveneens aan de andere criteria. Een plantagebos dat na 1997 is geconverteerd van natuurlijk bos naar plantagebos komt niet in aanmerking voor certificering.

1.5. Criteria voor planmatig en controleerbaar beheer. Principe 6: Het beheer van het bos moet planmatig en controleerbaar zijn.

- 1.5.1. De bosbeheerder heeft zijn visie op het beheer en gebruik van zijn bos vastgelegd in een uitgebreid beheerplan.
- 1.5.2. De bosbeheerder volgt de effecten van het beheer en gebruik van zijn bosbezit en gebruikt die gegevens voor aanpassingen in het beheer of de tussentijdse herziening van zijn beheerplan.
- 1.5.3. De bosbeheerder controleert en documenteert de houtwinning, de exploitatie en verkoop van hout en andere bosproducten.

Garantie naleving criteria doorheen de hele handelsketen

De naleving van de bovenstaande criteria voor duurzaam bosbeheer moeten aantoonbaar worden nageleefd doorheen de gehele productie- en toeleveringsketen. Om als equivalent bewijs te worden aanvaard moet het alternatief bewijs op afdoende wijze aantonen dat iedere schakel in de productie- en toeleveringsketen van het hout de criteria voor duurzaam bosbeheer naleeft.

BIJLAGE II: Voorbeeldfacturen

Houtmans bvba

Goed hout uit een gezond woud

Timmerlaan 2 - 3220 Houtbeek
 T 0032 16 X2 X1 X7
 F 0032 16 X0 X3 X6
 Rekeningnummer: 147-789612-14
 BTW nr: BE 0801.123.123

Aan:

Jack Timber
 Bosdreeflaan 8
 1234 Bosland

Factuurnummer: 215/2012 Datum: 14/02/2012 Referentie: Jack Timber

Code	Omschrijving	Hoeveelheid	Prijs	Totaal
12548/BD	Tuinscherm 'Backyard' 180 x 180 cm – Tali – FSC 100%	15	160 Euro / st	2400
12477/DD	Spaanplaat 120 x 180 cm – 16 mm – FSC Recycled 85%	12	18 Euro / st	216
47841/NL	Tuinhuis 'Bolivar'	1	499 Euro / st	499
11487/PP	MDF 244 x 122 cm – 18 mm – FSC Mix credit	8	21 Euro / st	168
Subtotaal				3283
+ BTW				196,98
Eindtotaal				3479,98

Een correcte FSC factuur geeft duidelijk aan welke producten FSC gecertificeerd zijn en welke claim ze dragen (FSC 100%, FSC Mix (credit of >70%), FSC Recycled (>85% of credit). Drie van de vier producten op deze factuur zijn FSC gecertificeerd.

Een correcte FSC factuur vermeldt duidelijk de FSC CoC certificaatcode eigen aan de firma die de factuur opgemaakt heeft. U kan controleren of deze overeenstemt met de respectievelijke firma (hier: Houtmans-zoeken op de bedrijfsnaam: Certificate Holder) via <http://info.fsc.org> (zoekveld certificaatcode)

Houtmans bvba een gecertificeerd bedrijf met FSC certificaatnummer **AB-COC-123456**

Enkel producten als dusdanig geïdentificeerd op deze factuur zijn FSC gecertificeerd.

Het keurmerk voor verantwoord bosbeheer

Als het FSC logo op de factuur staat (wat niet verplicht is), moet het bedrijf hier ook melding maken van zijn licentiecode* (van de vorm FSC C654321). Ook moet er dan een verklarende zin toegevoegd worden zoals 'Enkel producten als dusdanig geïdentificeerd op deze factuur zijn FSC gecertificeerd'.

*Deze code vindt u ook op producten die door dit bedrijf zelf gelabeld worden. Ook deze code kan gecontroleerd worden op <http://info.fsc.org> (zoekveld 'license code')

©FSC, A.C. All rights reserved. FSC-COC-096

Houtimport Lemahieu nv/Importation Bois Lemahieu sa
 Zuiddokweg 44, B-9000 Gent • T. +32 9 255 58 88 • F. +32 9 251 40 93
 gent@lemahieu.be • BTW/TVA BE0405.350.825 • RPR Gent RPM

Zagerij-schaverij/Scierie-raboterie
 Erkend drenkstation/Station agréée pour le traitement du bois
 Impregneren/Traitement autoclave
 Maatwerk/Travail sur bordereau

Klant: 1400230 Ondernemingsnummer:
 Betaling: 60 dagen net
 Factuur: 734579 Van: 27/11/2013

	Aantal	Afmetingen (DxB)	Eenheid	Prijs	Bedrag
Verkoopsbevestiging 135397 BON 0000144097 DD: 25/11/2013					
FNIA/FINS NAALDHOUT IN ASSORTI P: 11057181					
K-M-K: I/A-CRLUVI-	462	25,0 X 100,0			
Verkoopsbevestiging 135398 BON 0000144097 DD: 25/11/2013					
FNIA/FINS NAALDHOUT IN ASSORTI P: 13081710					
K-M-K: I/A-*VERSO-PEFC	231	25,0 X 150,0			
P: 13081710: CH11/1205 97,9 % PEFC Certified - "Conform ISPM 15 - Reg. BE-100868"					
<p>Het bewijs van de PEFC-certificatie = COC nummer</p>			<p>de formele claim x% PEFC-gecertificeerd</p>		
Verkoper					
Te vermelden bij betaling 1400230/734579					
			NETTO		
			4.185,00		
			BELASTBAAR	BTW 21,00%	5.063,85 EUR
			4.185,00	878,85	

Afdelingszetaal Oostende
 Vergunningenstraat 6, B-8400 Oostende
 oostende@lemahieu.be
 T. +32 59 33 99 99 • F. +32 59 32 09 35

KBC BE 76 4400 7453 7195/KREDBEBB
 ING BE 14 3900 1633 7683/BBRUBEBB
 Belfius BE 36 5503 7924 0081/GKCCBEBB
 BNP Paribas Fortis BE 94 2900 2663 5514/GEBABEBB
 Credit Du Nord-FRANCE FR 7630076029191193870420085/NORDFRPP

www.lemahieu.be

Algemene verkoopvoorwaarden : zie keerszijde. Conditions générales de vente : voir verso.

Vlaanderen
 is milieubewust